

**VIRGINIE
GRIMALDI**

 **SAMAN
KATON ALLA**

Suomentanut Susanna Tuomi-Giddings

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Ranskankielinen alkuteos: *Il nous restera ça*
Copyright © Librairie Arthème Fayard, 2022

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2024

Kirjan alussa oleva motto on Romain Garyn romaanista *Tästä eteenpäin matkaliput eivät kelpaa*, jonka on suomentanut Sulamit Reenpää.

Luvussa 22 siteerattu kappale on Jacques Brelin,
ja sen ovat suomentaneet Aale Tynni ja Jaana Lappo.

ISBN 978-951-1-47335-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

Serenalle, Sopielle ja Cynthialle – omille selviöilleni

There is a crack in everything. That's how the light gets in.

Leonard Cohen

Ei onnea pidä pelätä.

Se on vain miellyttävä hetki joka menee ohi.

Romain Gary

Prologi

Jeanne

Kolme kuukautta aikaisemmin

Suuri päivä oli koittanut. Jeanne ei ollut ummistanut silmiään koko yönä. Hän kohensi nutturaansa ja kiinnitti siihen hunnun. Se oli vaikeaa, koska kädet tärisivät. Hän oli päättänyt laittautua yksinään, vaikka kaikki olivat kovasti halunneet tulla seuraksi. Hän tiedosti hetken merkittävyyden, se oli taitekohta, joka painuisi hänen mieleensä ikiajoiksi, ja hän halusi keskittyä täydellisesti ilman häiriötekijöitä. Makuuhuoneen tammiparkettia täplitti ikkunasta virtaava kesäinen valo. Myöhään aamupäivästä auringonsäteet pääsivät sisään vastapäisen kerrostalon savupiippujen välistä ja valo valtasi huoneen. Jeannesta oli mahtavaa seistä auringonläikässä jalat ankkuroituna pehmeään lämpöön. Kerran Pierre oli yllättänyt hänet, kun hän oli seissyt siinä valon huuhtomana kasvot ikkunaan päin, silmät kiinni, käsivarret levälään. Ilman rihmankiertämää. Häntä oli nolottanut niin, että

hän olisi halunnut kadota parketin rakoihin, mutta Pierre oli nauranut:

- Olen aina halunnut mennä naimisiin mangustin kanssa.

Kosinta oli yllättävä, omaperäinen, melkein kaistapäinen. Neljäs sen jälkeen, kun he olivat muuttaneet yhteen. Jeanne oli vastannut kieltävästi kaikkiin muihin, sillä hän varjeli tarkasti vapauttaan. Siinä auringonläikässä seisoessaan hän oli kuitenkin niin otettu tästä omituisesta miehestä, joka hyväksyi auliisti hänen omat omituisuutensa, että oli vastannut myöntävästi.

Olohuoneen seinäkello löi, Jeanne oli myöhässä. Hän vilkaisi vielä viimeisen kerran peiliin ja lähti asunnosta.

Hän oli päättänyt kävellä kirkkoon, sillä sinne oli matkaa vain kaksi korttelinväliä. Kadulla ihmiset pysähtyivät katsomaan. Pääät kääntyivät. Yksi tyttö kuvasi häntä puhelimellaan. Jeannen asu veti ohikulkijoiden katseita puoleensa, mutta hän ei huomannut. Hän ei pystynyt ajattelemaan muuta kuin että parin minuutin kuluttua hän olisi Pierren luona. Pierre oli varmaan jo kirkossa yllään hänen valitsemansa kaunis harmaa puku.

Kirkon edusta oli tyhjä. Kaikki olivat sisällä. Jeanne oikoi pukunsa kangasta ja koetti pitää vapinan kurissa. Jalat hädin tuskin kantoivat. Hän pakotti hymyn kasvoilleen ja avasi puisen oven.

Kirkko oli täynnä. Penkit eivät olleet riittäneet, sivustoille oli pitänyt tuoda tuoleja ja moni oli jäänyt seisomaan. Kaikkien katseet kääntyivät Jeanneen. Hän ei kiinnittänyt siihen huomiota. Hitaasti hän käveli keskikäytävää kohti alttaria irrottamatta katsettaan Pierrestä. Sydän pamppaili niin rajusti, että hän pelkäsi sen tulevan rinnasta läpi. Urut soittivat sävelmää, jota hän ei tunnistanut, vaikka hän oli valinnut alkuun Leonard Cohenin kappaleen Hallelujah. Pappi seisoi alttarin takana kädet yhteen liitettynä.

Kädenliike Jeannen oikealla puolella herätti hänen huomionsa. Suzanne osoitti ensimmäisellä rivillä olevaa tyhjää paikkaa. Jeanne hymyili ja jatkoi eteenpäin kohti rakastettuaan.

Kun hän pääsi Pierren luokse, urut vaikenivat. Hiljaisuus oli rikkumaton. Jeanne katseli pitkään Pierren kasvoja. Hänen pitkiä ripsiään, pyöreää leukaansa, suoraa otsaansa. Hän ei ollut koskaan väsynyt katselemaan näitä kasvoja. Niistä oli tullut hänen maisemansa. Miten hän selviäisi ilman niitä? Pappi karautti kurkkuaan, jumalanpalvelus pitäisi aloittaa. Jeanne hymyili papille vaisusti ja ajatteli isä Mauricea, joka oli viisikymmentä vuotta sitten vihkinyt heidät tässä samassa kirkossa. Sitten hän nosti mustan hunnun kasvoiltaan, otti tukea arkusta, kumartui ja painoi viimeisen suudelman miehensä huulille.

Théo

Kaksi kuukautta aikaisemmin

Löysin itselleni romuauton. Joku tyyppi tuli leipomoon kysymään, saisiko hän laittaa vitriiniin myynti-ilmoituksen. Olin juuri pursottamassa kahvikuorutusta éclairleivoksiin.

Tyyppi sanoi Nathalielle: ”Pitää päästä eroon autosta, tartten fyrkkaa.”

Nathalie kielsi, hän inhoaa sitä, että myyntitiskillä lojuu kaiken maailman lappusia. Hän häätää aina tiehensä kaikki mainosten tai ilmoitusten tarjoajat. Sain tyyppin kiinni jalkakäytävällä. Olemus herätti pikemminkin pakokauhua kuin luottamusta, sillä toinen silmä räpsähteli kontrolloimattomasti ja kourat olivat sulkapallomailan kokoiset, mutta siinä missä hän tarvitsi fyrkkaa, minä tarvitsin auton.

Sulkemisaikaan tyyppi odotti minua parkkipaikalla. Hinnan perusteella olin varautunut pahimpaan, mutta en sentään tähän. Valkoisen Peugeot 205:n toinen lokasuoja oli mutkalla, eivätkä muut osat olleet paljon häävimmät. Konepellin ja takaluukun leijonatunnusten tilalle tyyppi oli liimannut Ferrarin hevoslogot. Takaikkuna oli liimattu täyteen tarroja, nekin tietenkin tosi tyylikkäitä. Pyysin nähdä moottorin, mutta konepelti ei suostunut aukeamaan. Rotisko kuitenkin starttasi, eikä muulla ollut väliä.

– Saat sata euroa, minä sanoin.

– Kolmesataa, viimeinen hinta, tyyppi vastasi.

- Tämä hyytyy jo muutaman kilsan jälkeen, ei ole kolmen-sadan väärti.

Silmä alkoi räpsyä nopeammin, ehkä tyyppi morsetti uhkauksia.

- Mä sanoin ”viimeinen hinta”, älä rupea tuhlaamaan mun aikaa. Haluatko sä tän auton vai et?

Kiersin auton, katselin penkkejä, ne näyttivät olevan siedettävässä kunnossa.

- Kaksisataa ja kahvikuorutettu éclair päälle. Enempää mulla ei ole, veli.

Tyyppi käänsi katseensa. Käytin tilaisuutta hyväkseni ja vilkuilin hänen kouriaan. Ei olisi kannattanut. Tuollainen räpylä lennättäisi minut kuuhun alta aikayksikön. Tyyppi suostui kuin suostuikin:

- Olkoon. Leivoksen saat pitää, olen laihiksella.

Tyyppi veti nimensä yli rekisteriotteesta, ja täytimme kauppakirjalomakkeen. Hän laski setelit kahteen kertaan ja tunki ne sitten pusakkansa povitaskuun. Sinne meni kolmasosa ensimmäisestä palkastani. Ennen lähtöään hän läimäytti minua olalle niin että käsivarsi meinasi irrota. Heitin repun takapenkille, liimasin konepeltiin tuoreen kuskin A-lätkän ja kaasutin menemään.

Pariisin kadut ovat ruuhkaisia, ja kosla sannahtaa jokaisissa liikennevaloissa. Tämä on ensimmäinen ajokertani sen jälkeen, kun sain kortin. Pariisissa olen kulkenut metrolla.

Huomenna tulee kaksi kuukautta täyteen duunipaikassa. Lukiossa opettajat yrittivät saada minut hakemaan yliopistoon, mutta ei se ollut mikään vaihtoehto. Ammattitutkintoa suorittaessa pystyn samalla tienaamaan melkein puolet minimipalkasta. Leipomossa varoitettiin, etten välttämättä saa valmistumisen jälkeen vakituista paikkaa. Tällä alalla ei kuitenkaan ole pulaa työpaikoista, ja minä olen hyvä: siellä missä ennen

asuin, kaikki rakastivat leipomuksiani. Minua pyydettiin leipomaan joka välissä, enkä pannut vastaan. Niillä on varmaan ikävä minun herkkujani.

Takaa kuuluu tööttäystä. Näen peruutuspeilistä, että takana olevan auton kuski karjuu minulle. Käänän avainta ja painan kaasua, auto yskähtelee, yritän uudestaan, ja pääsen liikkeelle, kun valo on jo keltainen. Ajan valoista läpi, ja heilautan kättä takana olevalle kuskille. Hän näyttää vastaukseksi keskisormea.

Rue Condorcet'ltä löytyy vapaa paikka. Kadun vastakkaisella puolella on pieni talo, jossa on siniset ikkunaluukut. Kurkotan repun takapenkiltä ja otan täytetyn patongin, jonka Nathalie myi minulle kahdella eurolla roskeen kasasta. Kehtasi vielä huokaista, kun kysyin, voinko maksaa huomenna. Kauhea kitupiikki – vasen käsi vetoa, että Nathalie käyttää vessapaperista molemmat puolet.

Alkaa sataa, ja kokeilen tuulilasinyykkämiä. Eivät toimi. Ei paljon väliä. En minä tätä autoa ajelemista varten ostanut. Kömmän takapenkille, painan pään reppua vasten ja vedän takin peitoksi. Työnnän korvanapit korviin ja panen Grand Corps Maladen uusimman spoken word -albumin soimaan. Sytytän aamulla käärimäni sätkän ja suljen silmät. Pitkään aikaan ei ole ollut yhtä lokoisaa. Tänä yönä ei tarvitse nukkua metrokäytävässä. Kahdella satalappusella sain itselleni kodin.

Iris

Kuukautta aikaisemmin

Kaksivuotiaana putosin karusellihevosen selästä. Isä ei kiinnittänyt turvavyötä kunnolla eikä ehtinyt pitää minusta kiinni, koska keskittyi äidin penkiltä huutelemiini neuvoihin. Minulta murtui ranne, ja se piti leikata ja tikata. Äiti oli vihainen isälle, isä oli vihainen äidille, ja minä olin vihainen karusellihepalle. Se oli ensimmäinen arpeni.

Kuusivuotiaana en halunnut hävitä serkulleni vaan tein kaikkeni voittaakseni luistelukilpailun isoäidin liukkaalla parketilla. Alahuuli halkesi kahtia ilman että Mooseksella oli osuutta asiaan. Sairaalassa puoliskot kiinnitettiin yhteen haavateipillä. Se oli toinen arpeni.

Seitsemänvuotiaana olin pihalla leikkimässä, kun naapurin vaaleanruskea puudeli puraisi palan pohkeestani. Se oli kolmas arpeni.

Yksitoistavuotiaana olin englannintunnilla, ja ope oli juuri esittänyt minulle kysymyksen, kun kauheaa vatsakipu taitutti minut kaksinkerroin. Opettaja luuli minun teeskentelevän, koska en tiennyt vastausta, eikä päästänyt minua terkkarille. Seuraavana aamuna minulta leikattiin umpisuoli, ja englanninope oli niin syyllisydentuntoinen, että minusta tuli hänen lellikkinsä. Se oli neljäs arpeni.

Seitsemäntoistavuotiaana minulta poistettiin poskesta luomi. Se oli kohollaan ja ruma, näytti kuin naamassa olisi ollut suklaariisimuro. Siihen tarvittiin viisi puudutuspiikkiä ja kuusi tikkiä. Se oli viides arpeni.

Kaksikymmentäkaksivuotiaana heräsin yhtenä aamuna häntäluu niin kipeänä, että jouduin kävelemään kuin minulla olisi ollut uimaräpylät jalassa. Lääkärissä peräpäästäni löytyi paise, joka oli leikattava välittömästi. Nukutus meni pieleen ja luulin kuolevani, mutta herätessä päättelin sairaalan katosta, etten ollut taivaassa. Kolme viikkoa minulla oli takapuolessa paksu side pehmentämässä istumista. Se oli kuudes arpeni.

Kaksikymmentäkuusivuotiaana makasin rannalla ottamassa aurinkoa, kun viereisen auringonottajan päivänvarjo kaatui tuulella, ja jalusta romahti sääriluuni päälle. Heppu lateli vuolaita anteeksipyyntöjä ja käytti tilaisuutta hyväkseen pyytääkseen minua ulos. Lähdin mieluummin ambulanssi-miesten matkaan. Se oli seitsemäs arpeni.

Kolmekymmenvuotiaana minä tapasin Jérémy'n. Se on kahdeksas arpeni.

SYYSKUU

1

Jeanne

Jeanne upotti sauvasekoittimen kattilaan ja katseli, kuinka vihannekset soseutuivat mössöksi.

Viidenkymmenen vuoden ajan he olivat Pierren kanssa kutoneet tottumusten verkkoa. Jeanne oli aina herännyt ensimmäisenä, sillä synkät ajatukset karkottivat unen. Hän oli luonnostaan raskasmielinen, ja iloisetkin uutiset ja onnen hetket peittyivät melankolian harsoon. Joskus ilman mitään näkyvää syytä hän tunsi, kuinka vatsassa aukesi kuilu, ja pohjaton tyhjyys imi häntä puoleensa. Siitä oli tullut hänelle luonnollinen asiointila, samalla tavalla kuin ihminen tottuu taustameluun.

Arkiaamuina Jeanne oli noussut hiljaa sängystä, laittanut itselleen kupin teetä ja istunut toisessa makuuhuoneessa ompelemassa siihen asti, kun Pierre heräsi. He olivat syöneet yhdessä aamupalaa, laittautuneet yhdessä valmiiksi ja lähteneet kumpikin omaan työpaikkaansa. Iltaisin Jeanne oli tullut kotiin vasta Pierren jälkeen. Pierre kävi kotimatalla leipäkaupassa ja hän vihanneskaupassa, ja he laittoivat yhdessä ruokaa, söivät yhdessä ja katsoivat sitten yhdessä jonkin elokuvan tai ohjelman.

Nyt kolmen kuukauden ajan Jeanne oli purkanut tottumuksia silmukka silmukalta. Monikko oli muuttunut yksikök-

si. Ympäristö oli entinen ja ajankohdat samat, mutta kaikki tuntui tyhjältä ja turhalta. Jopa melankolia oli hävinnyt – kuin koko elämän kestänyt apeus olisi ollut harjoittelua suruun. Hän oli tullut turraksi kaikelle.

Ovikello soi ja Pitko alkoi haukkua. Postinkantaja seisoi oviaukossa kirjattu kirje kädessään.

– Allekirjoitus tähän, rouva Perrin.

Jeanne kirjoitti nimensä paperiin samalla, kun Pitko haisteli ahnaasti kuriirin kenkiä. Koira osasi matkia täydellisesti possun röhkinää.

Jeanne ei avannut kirjettä, sillä hän tiesi, mitä kuoressa oli. Samat asiat kuin kahdessa edellisessä kirjeessä. Pierre oli ollut heistä se, joka oli hoitanut pankkiasiat, eikä hän ollut salannut Jeannelta, että talous oli ollut jo monta kuukautta huonolla tolalla.

Jeanne ja Pierre kuuluivat siihen kansanosaan, jota nimitetään keskiluokaksi. Heillä oli sen verran hyvät palkat, että heidän oli vuonna 1969 ollut mahdollista ostaa kolmen makuuhuoneen asunto Pariisiin 17. kaupunginosasta. He olivat eläneet hyvää arkea joutumatta tinkimään mukavuuksista. He olivat käyneet kerran vuodessa lomamatkalla ja lahjoittaneet säännöllisesti rahaa useille hyväntekeväisyysjärjestöille. Eläkkeelle jäätyään heidän oli ollut kuitenkin pakko vähentää kulutustaan. Lomakohteet oli pitänyt etsiä lähempää, ja ruokalistalla oli ollut harvemmin kalaa ja lihaa. Pierre oli ryhtynyt pitämään menoista tarkemmin kirjaa. Pierren kuoltua Jeannella ei enää ollut käytössään miehen eläkettä vaan paljon pienempi leskeneläke, ja hänen rahatilanteensa oli sukeltanut punaiselle. Pankkineuvoja oli ollut myötätuntoinen, mutta hänellä ei ollut antaa Jeannelle muuta neuvoa kuin asunnon myyminen. Se ei kuitenkaan tullut kysymykseen. Eihän asunto ollut *hänen*. Se oli *heidän*. Pierre asui siellä yhä: seiiniin piintyneessä piipputupakan tuoksussa, keittiönovessa, jonka

hän oli eräänä kevätpäivänä maalannut vihreäksi, kumarassa hahmossa, jonka Jeanne yhä erotti ikkunassa.

Jeanne jätti kirjeen eteisen lipaston päälle ja antoi Pitkon hypätä syliinsä. Hän napsautti tv:n kaukosäädintä ja valitsi summanmutikassa jonkin kanavan. Mitä tahansa paitsi hiljaisuutta. Ruudulla nuori mies piti asuntonäyttöä. Toimittajan ääni lateli taustalla lukuja asumismuodosta, josta oli kuulemma tullut viime aikoina erittäin suosittu. Ruudun alareunassa luki ohjelman teema: ”Yhteisasuminen, kaikkia osapuolia hyödyttävä järjestely.”

2

Théo

Kuten joka torstai, herään roska-auton kolinaan. Kello on kuusi. Painan pääni syvälle Monoprix'stä varastamaani tyyntyn. Ne eivät huomanneet mitään, vaikka menin kauppaan vatsa litteänä mutta lähtiessä olin yhdeksännellä kuulla rasakaana. En ruvennut rohuamaan vaan otin kaikkein halvimmän. Olin pakkoraossa, sillä kun ensimmäisenä yönä nukuin pää reppua vasten, kaula meni ihan mahdottomalle vinkuralle. Pää jäi jumiin vasemmalle puolelle, enkä saanut sitä suoristettua, minun täytyi kävellä sivuaskelin niin kuin josain rampojen joutsenlammessa. Enkä minä tosiaankaan ole turhantarkka nukkumisen suhteen, olen tottunut koisimaan vähän missä sattuu. Metrokäytävässä oli kyllä pahinta, ei siksi, että piti nukkua kovalla lattialla vaan siksi, että se oli niin pelottavaa. Kerran kimppuuni hyökkäsi kolmen korston joukko, joka yritti varastaa minulta puhelimen, luulin jo, että se oli meno. Täällä autossa on kaikin puolin mukavampaa.

Käyn läpi somekanavat niin kuin joka aamu. Gérard on lähettänyt viestin, mutta en avaa sitä. Muilta ei mitään. Minut on unohdettu nopeasti.

Talossa, jossa on siniset ikkunaluukut, nukutaan vielä. Minusta on hauska kuvitella, millaista elämää siellä ele-

tään. Lukiossa opettajat valittivat, että olin usein muissa maailmoissa, sanoivat minua haaveilijaksi. En minä haaveile vaan pakenen nykyhetkeä. Todellisuus on minun vankilani.

Sinisten ikkunaluukkujen takana makuuhuoneissa on ehkä kokolattiamatto. Sellainen paksu, johon jalat uppoavat, ei mikään semmoinen pistelevä niin kuin minulla oli huoneessani. Vaniljantuoksua, lepattavia kynttilöitä. Kuu-luu hiljaista musiikkia, klassista tai jotain sen tyyppistä. Eteisen kaapin päällä on avaimet ja kaapin alla tohvelit. Kupillinen höyryävää kahvia matalalla pöydällä. Äiti istuu sohval-la vielä yöpuvussa lukemassa viidettä kertaa jotain vanhaa kirjaa. Isä viheltelee suihkussa. Poika nukkuu vielä, sängyssä on pöyheä tikki eikä tyyny ole varastettu. Kissa kehää isäntänsä mahan päällä. Saakeli. Mielikuvitukseni on joku vitun joulumainos.

Yritän kerätä motivaatiota nousta ja vetää vaatteet niskaan. Joka ilta riisun päällimmäiset vaatteet ja vedän peitoksi vanhan päällystakin, jonka sain Ahmedilta, kun lähdin. Pesen pyykkiä kahden viikon välein Punaisen Ristin pesulassa. Hampaat pesen pullovedellä, ja muuten peseydyn ruokatun-nilla leipomon tiskialtaalla. Kaksi kertaa viikossa käyn kaupungin ilmaisessa suihkussa ja ajan samalla parran. Minua on aina inhottanut kaikki törkyisyys, en siedä sitä, että haisen, joten eniten minä ikävöin jokapäiväistä lämmintä suihkua. Sitä ja ihmisiä, joille olen joku.

Olen vielä puolihorroksessa, kun silmiin osuu häikäisevä valo. Nyrkki koputtaa peltiin, tajuan nopeasti, että ne ovat poliiseja. Avaan oven, sillä ikkunassa ei enää ole kampea.

- Poliisista päivää, paperit, kiitos.

Minun tekee mieli vastata ”sakset”, mutta heitä tuskin nau-rattaisi.

Konstaapeleita on kaksi ja he selittävät ihan ystävällisesti, että minun on häippäistävä. Olen saanut kahdessa kuukau-

dessa kaksitoista pysäköintisakkoa, eikä enää riitä, että siirrän autoa muutaman metrin.

- Et voi jäädä tänne.

Selitän, ettei minulla ole pahat mielessä, yritän vain nukkua turvallisessa paikassa. Että menen joka aamu töihin yhdeksikön metrolla ja palaan illalla nukkumaan. Mutta mitään ei ole tehtävissä, he haluavat, että lähden.

- Miksi valitsit juuri tämän kadun? kysyy nuorempi poliisi.

Minä kohautan olkapäitä. He jatkavat palopuhettaan, uhkaavat että auto viedään siirtovarikolle, mutta minä en enää kuuntele. Heidän takanaan olevan talon yläkerran makuuhuoneessa joku avaa juuri sinisiä ikkunaluukkuja.

3

Iris

Tämä on kahdestoista asuntonäyttö. Kämpä on rähjäisempi kuin aikaisemmat, eivätkä nekään olleet häävejä. Välittäjä ei viitsi avata suutaan, sillä markkinat tekevät työt hänen puolestaan: meitä asunnonkatsojia on pakkautunut porraskäytävään kaksikymmentä, kaikilla sama hinku saada oma nimi kuluneen ovikellon alle. Vuokra on sikamainen, mutta yksi nuori nainen kuuluu silti tarjoavan ylimääräistä. Joku partamies protestoi äänekkäästi, muut, minä mukaan luettuna, eivät sano mitään, koska eivät halua heikentää omia mahdollisuuksiaan. Vilkuilen muita salaa koettaen arvioida vaatteiden ja olemuksen perusteella heidän kuukausipalkkaansa. Kuinka moni heistä tienaa enemmän kuin minä? Todennäköisesti kaikki yhdeksäntoista.

Pariisiin tulon jälkeen rahani ovat valuneet kuin kaivoon. Maksan yksiöstäni viikkovuokraa, ja tuleehan se halvemmaksi kuin hotelli, mutta enää kovin kauaa minulla ei ole varaa käyttää sellaisia rahoja asumiseen.

Kiinteistönvälittäjä sulkee kämpän oven ja kerää hakemukset laukkuunsa:

- Pehdymme hakemuksiin ja otamme yhteyttä.

Harpon portaat alas, ja toivoni jää kuudenteen kerrokseen: eivät ne soita. Käyn osa-aikatoissa eikä minulla ole takaajia.

Joitakin papereitakin minulta puuttui, en tiedä mikä minut edes saa käymään näytöissä. Minunlaiseni löytää todennäköisemmin Olof Palmén murhaajan kuin asunnon.

Pysähdyn ruokakaupassa hakemassa syötävää. Kuten tavallista, minulla on ruokaseurana vain telkkari.

Kerrosnaapuri avaa oven, kun kuljen ohi. Yritän aina hiipailta hiljaa, mutta äijän kuulo on yhtä ärhäkkä kuin hänen hengityksensä haju, ja se on paljon se.

- Kuka sä olet?

- Olen tässä vuokralla jonkin aikaa. Me tavattiin jo kertaalleen aamulla.

- Onko sulla jotain juotavaa?

- Appelsiinimehutölkissä saattaa olla tilkka pohjalla.

Hän räjähtää jylisevään nauruun.

- Pidätkö sä mua jonain homona vai?

Avain on tietysti pudonnut laukun pohjalle, pengon kaikki tavarat läpi, mutta en löydä sitä. Naapuri ei jätä minua rauhaan, kuulen askelten lähestyvän.

- Entä sauhuteltavaa, eikö sulla ole sitäkään?

- En valitettavasti polta.

- Nonni, mulle on siunaantunut naapuriksi joku siveyden sipuli! hän kailottaa porraskäytävän suuntaan.

Olen vähällä valistaa, ettei "siveyden sipuleista" ole puhuttu sitten kivikauden ja että nykyään sellaiseksi nimittelystä saa pitkän tuomion, mutta äijällä tuskin on ironian tajua.

Äijän jatkaessa ilkkumistaan sormeni tavoittavat vihdoin metallin. Nappaan avaimen, käännän sitä lukossa ja pamautan sitten oven kiinni naapurin nenän edestä.

Kun olen suojassa hänen silmiltään ja korviltaan, kerään rohkeutta, asetun suljetun oven eteen leuka pystyssä ja rinta rottingilla ja mutisen parhaan vastauksen, jonka keksin:

- Palaa luolan perukoille, senkin neandertalilainen.

4

Jeanne

- Laskin tulot ja menot, eikä tilanne ole hääppöinen.

Jeanne kallisti kastelukannua niin, että maljaköynnöksen multa kostui kunnolla. Harmaana pysyvästä taivaasta huolimatta uusia aniliininpunaisia kukkia aukesi yhä. Syksy oli ovelta. Jeanne ei ollut koskaan pitänyt vuodenajasta, joka soitti kuolinkelloja kauniille ilmoille ja levitti punaisen maton kolkoille kuoleman kuukausille. Tämä oli kuitenkin ensimmäinen kerta, kun lokakuun lähestyminen ei surettanut häntä. Heinä- ja elokuu olivat kuluneet ilman, että hän oli kiinnittänyt lämpimään suvisäähän mitään huomiota, eikä hän ollut yrittänyt venyttää kesää. Nykyään kaikki kuukaudet maistuivat puulta.

- Tiedän, että sinua naurattaa, luulet varmaan, että las- ken leikkiä, mutta olen harvinaisen tosissani: laskin tulot ja menot. Kerta se on ensimmäinenkin. Siihen meni täsmälleen neljä tuntia kaksitoista minuuttia, ja lopputulos on kiistaton: minulla on kaksisataa euroa liian vähän, jotta saisin kuukauden laskut maksettua, ja olen jo kiristänyt kukkaronnyörejä kaikessa mahdollisessa.

Jeanne veti laukustaan rievun ja ryhtyi puhdistamaan laattoja. Hitaasti ja hellästi hän pyyhki pölyt kaiverruksista. "Opettajamme", "Rakas enomme", "Rakkaani, ikuisesti". Kuten aina, hän